

Волковский Е.И.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПОТЕНЦИАЛА БЮДЖЕТА ГОРОДА КИЕВА: ВЗАИМОСВЯЗИ И ВЗАИМОЗАВИСИМОСТЬ

Аннотация

В статье проанализированы факторные влияния на формирование потенциала города Киева. Установлены интернальные и экстернальные факторы влияния. Осуществлено расчет влияния заданных факторов формирования доходов городского бюджета. Установлены коэффициенты влияния каждого фактора. В результате исследования было установлено ключевое условие роста потенциала бюджета города Киева – его фискальную автономию, которая должна формироваться путём усиления собственной доходной базы и зачисления части доходов от общегосударственных налогов.

Ключевые слова: потенциал бюджета, интернальные факторы, экстернальные факторы, налоги, трансферты, инвестиции.

Volkoskiy Ye.I.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

FORMING FACTORS OF POTENTIAL BUDGET IN KIEV CITY: INTERRELATION AND INTERDEPENDENCE

Summary

This paper analyzes the factor influence on forming of potential budget in Kyiv. Installed internal and external factors influence for each factor. Done calculating the impact of given factors on incomes to the city budget. Installed factors influence for each factor. As a result, this study found a key condition for the growth potential of the Kyiv city budget – its fiscal autonomy, which is formed by strengthening of own revenue base and enrollment share of revenues from state taxes.

Keywords: potential budget, internal factors, external factors, taxes, transfers, investments.

УДК 658.51

АКТУАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Ворона М.С.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

У статті розглядаються теоретичні засади інноваційно-технологічного розвитку підприємства. Автором здійснюється обґрунтування актуальності застосування технологічного менеджменту на промислових підприємствах України. Проводиться аналіз сучасного стану діяльності інноваційно-орієнтованих промислових підприємств України. Серед проблем визначається недосконалість технологічної складової розвитку, характерна для сучасних підприємств промисловості.

Ключові слова: інновація, технологія, розвиток, промисловість, технологічний менеджмент.

Постановка проблеми. Значні технологічні зрушення, динамічність та нестабільність ринкових відносин, посилення конкурентної боротьби в умовах нестабільної політичної та фінансової ситуації в Україні та прагнення до Європейської інтеграції вимагають від сучасного бізнесу пошуку нових методів та підходів до вирішення проблеми забезпечення конкурентоспроможності та економічної ефективності свого господарювання. Одним з пріоритетних напрямків такого пошуку для українського бізнесу повинен стати інноваційно-технологічний, оскільки прискорені глобалізаційні процеси, що відбуваються у сучасній економіці, значною мірою пов'язані із розвитком технологій. Саме тому постає важливість дослідження питань ефективного управління технологіями на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційно-технологічної спрямованості сучасних підприємств знаходить своє відображення

у науково-дослідній діяльності вітчизняних (Юрченко Л.І., Гончарова Н.П., Швиданенко Г.О., Гарбуз С.В., Капарулін І.С., Бурміч О.С., Лук'яненко О.Д., Панченко Е.Г., Чужиков В.І., Лігоненко Л.О., Федулова Л.І. та ін.) та зарубіжних вчених (Джудлі Холланд, Марк Вільсон, Гаррі Бруттон та ін.).

Дослідження іноземних науковців з питань технологічного менеджменту є досить розвиненими, іноземний досвід впровадження наукових досліджень дає можливість говорити про наявність так званої «технологічної революції». а питанню технологічного управління тут приділяється значна увага, воно розглядається у єдності та взаємозв'язку із загальнокорпоративною стратегією бізнесу. Наявність теоретичних здобутків та їх активне практичне використання дає можливість іноземним вченим досліджувати проблеми кастомізації технологій та їх комерціалізацію, що знаходить своє відображення в сучасній економіці США. Для України на сьо-

годнішній день ці питання залишаються надважливими, але невіршеними.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Вітчизняна практика досліджень питань інноваційно-технологічного розвитку потребує подальшого опрацювання: сьогодні українськими науковцями більш глибоко розглядається питання інноваційного напрямку розвитку промислових підприємств та здійснюється дослідження інноваційного потенціалу підприємств відсутній розгляд синергії інноваційної та технологічної складових розвитку підприємства, що дає можливість здійснення подальших досліджень у цьому напрямку.

Мета статті. Головною метою цієї роботи стало обґрунтування актуальності використання засад управління технологіями на промислових підприємствах України як фактора покращення їх інноваційно-технологічного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Технологічні зрушення є неминучими складовими сучасних економічних реалій. В умовах сьогодення можна говорити про існування в світі такого явища, як технологічна революція. Цей факт підтверджують значні технологічні прориви держав – світових економічних лідерів, які дозволяють економіці таких держав не тільки розвивати нові, прогресивні виробництва, але й відтворювати на новій інноваційно-технологічній основі традиційні, використовуючи наявні ресурси з більшою ефективністю.

Спираючись на здобутки наукових досліджень та історичний досвід функціонування економіки, можна говорити, що довгостроковий розвиток бізнесу будь-якого виду економічної діяльності, залежить не стільки від ресурсних можливостей, скільки від наявності інноваційного напрямку у здійсненні підприємницької діяльності з орієнтацією на технологічну складову [7, с. 47].

Тиск конкурентного середовища, в якому функціонує сучасне підприємство, вимагає від компаній постійного інноваційного руху, що не обмежується лише випуском нової продукції, а вимагає якісних змін у існуючих процесах діяльності. Швидкі зміни в бізнес-оточенні і невизначеність середовища функціонування змушує компанії здійснювати аналіз і оцінку можливостей і ризиків існуючих і нових технологій, результатом якої стає розуміння важливості технологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Технологічні інновації можуть спричинити за собою зміни в продуктах і послугах або зміни в способах їх експлуатації. Для створення цих змін, існує нагальна необхідність розуміння принципів, основ та механізмів управління технологіями на підприємствах з метою забезпечення їх виживання в умовах глобальної конкуренції і підтримки свого бізнесу.

Управління технологіями або ж технологічний менеджмент (ТМ) як окрема галузь науки управління почала своє формування в США, коли на початку 1980-х років Національною науково-дослідною радою (NRC), на базі американської промисловості, було організовано дисциплінарні майстерні з метою визначення теоретичних основ цієї царини [1, с. 6].

Існує багато підходів до визначення категорії управління технологіями. У найбільш широкому розумінні технологічний

менеджмент розглядають як стратегічне управління технологічним розвитком [2, с. 3]. Під технологічним менеджментом також розуміють управління з метою найбільш ефективного поєднання дослідження, розробок, планування, проектування, виробництва та комунікацій для отримання прибутку в довгостроковій перспективі [1, с. 4].

Управління технологіями включає в себе керування всіма ключовими факторами виробництва для створення багатства. Воно невід’ємно від управління бізнесом в цілому та імплементується в загальнокорпоративну стратегію підприємства. Загальний процес управління технологіями ілюструє рисунок 1.

Використання засад управління технологіями так чи інакше торкається усіх видів економічної діяльності нашої країни. Однак, особливо нагальної уваги потребує при цьому промисловість, яка завжди була однією з провідних галузей господарства, що тісно пов’язана з науково-технічним прогресом і має вирішальний вплив на рівень розвитку суспільства. Не дивлячись на те, що в ретроспективі пріоритетний розвиток мали сфери торгівлі та послуг і на сьогодні кількість промислових підприємств складає лише 7,51% від загальної кількості активних підприємств України за видами економічної діяльності, промисловість посідає 5 місце серед інших видів господарської діяльності, що ілюструє таблиця 1.

Вищенаведені аргументи дають можливість говорити про те, що технологічні зрушення в економіці України мають бути забезпечені перш за все саме в цьому секторі економіки.

Наслідком розуміння важливості інноваційно-технологічного розвитку стало зростання в 2009-2012 рр. інноваційної активності підприємств України. Впродовж останніх 4 років обсяг інноваційно-орієнтованих промислових підприємств збільшився на 9,2%: так, якщо у 2011-2013 рр. інноваційною діяльністю в промисловості займалося 2381 підприємство, або 23,4%, то протягом 2009-2011 рр. – 2181 підприємство, тобто 21,1%². Упровадженням інновацій у цей період займалося 1736 підприємств. Однак, у 2013 р. обсяг витрат на технологічні інновації промислових підприємств знизився на 16,5% порівняно із 2012 роком і склав тільки відповідно 9,6 млрд. грн.

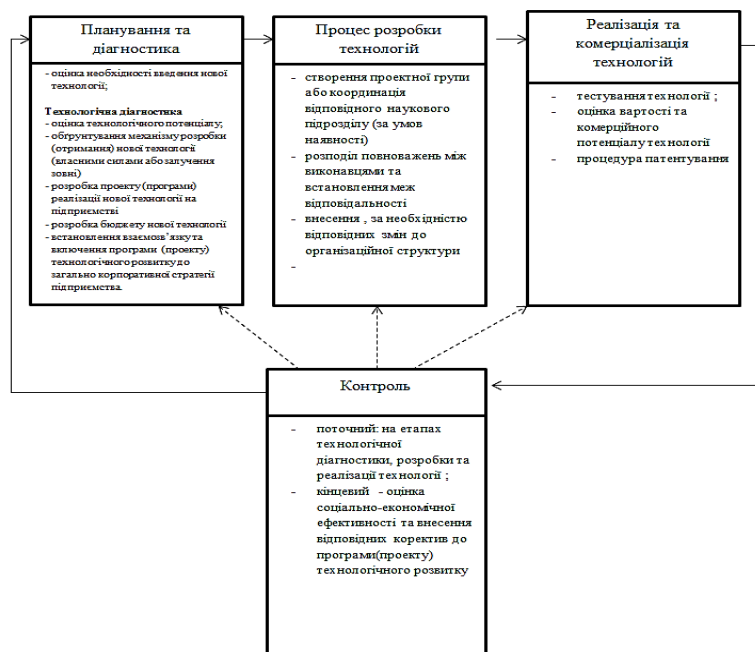

Рис. 1. Структурно-логічна схема управління технологіями

Джерело: розроблено автором

² Тут і далі – за даними [4].

Таблиця 1
Аналіз активних підприємств України
за видами економічної діяльності

Вид діяльності за КВЕД 2010	Кількість підприємств	Структура підприємств, %	Рейтинг
Сільське, лісове та рибне господарство (A)	50692	7,57	4
Промисловість (B, C, D, E)	50298	7,51	5
Будівництво (F)	37133	5,54	9
Оптова та роздрібна торгівля (G)	112243	16,75	2
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (H)	17162	2,56	12
Тимчасове розміщення й організація харчування (I)	10441	1,56	14
Інформація та телекомунікації (J)	15676	2,34	13
Фінансова та страхова діяльність (K)	5494	0,82	16
Операції з нерухомим майном (L)	35800	5,34	10
Професійна, наукова та технічна діяльність (M)	39631	5,92	8
Діяльність у сфері адм. обслуговування (N)	53005	7,91	3
Державне управління оборона, соц. страхування (O)	45127	6,74	6
Освіта (P)	41423	6,18	7
Охорона здоров'я (Q)	23814	3,55	11
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (R)	8802	1,31	15
Надання інших послуг (S)	123240	18,39	1
Разом	669981	100	-

¹ станом на 15 листопада 2013 року

Джерело: розроблено автором за даними [5]

Нааявні і негативні структурні зрушення: витрати на науково-дослідні розробки, на навчання та підготовку персоналу для розробки і запровадження нових або значно вдосконалених продуктів та процесів, діяльність щодо ринкового запровадження інновацій та інші роботи, пов'язані зі створенням та впрова-

дженням інновацій, зросли відповідно до 17,1% і 24,0%, частка витрат на придбання нових технологій у 2013 р. зменшилась на 0,6 п. п. і становила лише 0,9%. Відбулося також зменшення кількості промислових підприємств, що займалися створенням і використанням передових технологій та об'єктів права інтелектуальної власності, а також використанням раціоналізаторських пропозицій: у 2013 р. такою діяльністю займалося 1483 промислових підприємства, що на 2,6% менше, ніж у 2012 р.

Усі ці факти свідчать про необхідність більш активного впровадження та виваженого використання засад технологічного управління з метою забезпечення інноваційно-технологічного розвитку на промислових підприємствах.

Висновки і пропозиції. Сьогодні питання управління технологіями набувають все вагомішого значення в економіці України, де більшість промислових підприємств спрямовують свої сили на забезпечення власного інноваційно-технологічного розвитку. Це підтверджує і розроблений проект програми діяльності Кабінету міністрів України від 11.12.2014 р., у якому необхідність інноваційно-технологічного розвитку є складовою в питаннях нової економічної політики та політики енергетичної незалежності. Однак, проблема ефективного застосування засад технологічного менеджменту на сьогодні ще залишається відкритою, про що свідчать відповідні негативні зрушення в діяльності інноваційно-активних підприємств України.

Подальшого наукового дослідження потребують питання формування методичних засад цілісної системи управління інноваційно-технологічним розвитком, проблеми формування методології оцінювання інноваційно-технологічного потенціалу та технологічної діагностики промислових підприємств, а також доцільність використання програмно-цілового підходу до управління інноваційно-технологічним розвитком промислового підприємства.

Таким чином, дослідження принципів технологічного управління, пошуку дієвих шляхів та механізмів забезпечення управління інноваційно-технологічним розвитком, що сприятимуть покращенню соціально-економічної ефективності та результативності діяльності промислового підприємства, його конкурентоспроможності є на сьогоднішній день тими напрямками, які мають набути подальшого наукового опрацювання в сучасній економічній науці нашої держави.

Список літератури:

1. Kropsu-Vehkaperä H., Naapasalo H., Rusanen Analysis of Technology Management Functions in Finnish High Tech Companies / H. Kropsu-Vehkaperä, H. Naapasalo, J.-P. Rusanen // The Open Management Journal – 2009. – № 2. – Р. 1-10.
2. Гончарова Н.Е. Технологический менеджмент: Конспект лекций. – М.: «Приор-издат», 2005. – 176 с.
3. Лобачева Г.К., Беляева Ю.Л., Фоменко А.П. Технологический менеджмент: Учебно-методическое пособие. – Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2004. – 116 с.
4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: стат. збірник; відпов. за випуск Кармазіна О.О. – К.: Державна служба статистики України, 2014 р. – 314 с.
5. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Регіональні інноваційні системи України: стан формування та розвитку в умовах інтеграційних процесів: монографія / За ред. д-ра екон. наук проф. Л.І. Федулової; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2013. – 724 с.
7. Технології інноваційного розвитку підприємства у контексті інституціоналізму: монографія / Н.П. Гончарова, Г.О. Швиданенко, І.С. Капарулін [та ін.]; за заг. ред. канд. екон.наук, проф. Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2012. – 225 с.
8. Технологічна модернізація в європейській економіці: монографія / О.С. Бурміч, О.Д. Лук'яненко, Є.Г. Панченко, В.І. Чужиков; за наук. ред. В.І. Чужикова – К.: КНЕУ, 2013. – 266 с.
9. Юрченко Л.І. Технології в системі економічних та соціально-економічних змін: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 176 с.

Ворона М.С.

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

АКТУАЛИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИМ РАЗВИТИЕМ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Аннотация

В статье рассматриваются теоретические основы инновационно-технологического развития предприятия. Автором осуществляется обоснование актуальности применения технологического менеджмента на промышленных предприятиях Украины. Проводится анализ современного состояния деятельности инновационно-ориентированных промышленных предприятий Украины. Среди проблем определяется несовершенство технологической составляющей развития, характерное для современных предприятий промышленности.

Ключевые слова: инновация, технология, развитие, промышленность, технологический менеджмент.

Vorona M.S.

Kyiv National Economic University named after Vadim Hetman

THE ACTUALIZATION OF MANAGEMENT OF INNOVATION AND TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN UKRAINE

Summary

The article reviews theoretical principles of innovation and technology development of an enterprise. The author performs rationale for application of technology management in industrial enterprises of Ukraine. The analysis of the current state of innovation-oriented industrial enterprises of Ukraine is carried out in this article. This article defines among the problems an imperfection of the technological component of development which is typical for modern industrial enterprises of Ukraine.

Keywords: innovation, technology, development, industry, management of technology.

УДК 339.977

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ УКРАЇНИ

Вороніна А.В., Волосова Є.Р.

Дніпродзержинський державний технічний університет

Стаття присвячена прогнозуванню обсягів експорту продукції за допомогою методики трендового аналізу. Застосовано метод екстраполяції трендів. Рівняння тренда представлено у вигляді квадратичної функції, коефіцієнти якої визначені за допомогою методу найменших квадратів, який порівняно з іншими методами екстраполяції дозволяє врахувати всі елементи рівня динамічного ряду. Побудована квадратична функція тренда є адекватною реальним умовам, що підтверджується обчисленими: середньою помилкою апроксимації і абсолютним середнім та відносним середнім відхиленнями. Запропоновані напрямки оптимізації експортної діяльності для України.

Ключові слова: експорт товарів, трендовий аналіз, метод екстраполяції трендів, метод найменших квадратів.

Постановка проблеми. Запровадження прогресивних методів планування та прогнозування експортного потенціалу України, розширення номенклатури експортних товарів є важливою і актуальною проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зовнішньоекономічні зв'язки займають значне місце в розвитку економіки України. Питання, пов'язані з використанням в економічних дослідженнях прогнозних методів стали об'єктом досліджень вітчизняних вчених-економістів Б. Грабовецького, Н. Дубровіної, І. Іванова, Т. Клебанової, Л. Канторовича, І. Михасюка, І. Шварца, Г. Присенка, О. Сенишиної [1-3] та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. На даний момент відсутні варіанти моделей прогнозування загального експорту товарів України.

Мета статті. На основі вище викладеного можна сформулювати дослідження, яке полягає у прогно-

зуванні обсягів експорту продукції у 2014-2018 роках методом екстраполяції трендів на основі даних обсягів експорту товарів у 2008-2013 роках за допомогою методики трендового аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційно основу українського товарного експорту становить продукція металургійної промисловості, машинобудування, хімічної та нафтохімічної промисловості, агропромислового комплексу, легкої, харчової промисловості. Для України характерним є домінування в експорті такої промислової продукції, яка потребує значних виробничих потужностей, але не має суттєвого наукового вмісту. Її виготовлення супроводжується надмірними навантаженнями на навколишнє середовище. У довгостроковій перспективі така спеціалізація неминуче приведе до закріплення за державою несприятливого статусу в системі міжнародних кооперацій та поділу праці, її перетворення на макросуб'єкти допоміжного, еколо-